

АТО за переважною більшістю показників використаних психодіагностичних методик. Однак, ми вважаємо, що отримані результати зазнали певного викривлення внаслідок:

1) того, що з об'єктивних причин не вдалося забезпечити участь всіх військовослужбовців експериментальних вибірок в усіх серіях досліджень;

2) можливого свідомого не надання частиною військовослужбовців об'єктивних відповідей на питання психодіагностичних опитувальників з метою забезпечення соціально-службової бажаності цих відповідей; на користь цього служить принципова відмінність отриманої динаміки отриманих результатів за методикою шкалованої самооцінки, що має проєктивний характер, від інших методик, що структурно побудовані як опитувальники, і інтерпретацію результатів своїх відповідей на ті чи інші питання яких не складно передбачити.

Одержано 08.03.2019

Изложены результаты исследований, характеризующие особенности динамики психофизиологического состояния военнослужащих на протяжении шести месяцев выполнения задач в районе АТО.

Ключевые слова: военнослужащие, военно-профессиональная деятельность, психофизиологическое состояние, антитеррористическая операция.

УДК 159.947.5

Анна Валеріївна КОЛЧИГІНА,

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології
Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків);
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5354-9791>;

Ольга Олександрівна ЗАЙЦЕВА,

аспірант кафедри практичної психології
Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків);
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8529-7269>

СПЕЦИФІКА ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МОТИВАЦІЙНО-РЕГУЛЯТИВНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ

У результаті дослідження виявлено різницю між мотиваційно-регулятивною сферою студентів-психологів та студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Підтверджено наявність взаємозв'язку мотиваційної та регулятивної сфер в досліджуваних групах студентів.

Ключові слова: мотиваційно-регулятивна сфера, академічна саморегуляція, стилі саморегуляції, внутрішня мотиваційна орієнтація, зовнішня мотиваційна орієнтація.

В сучасному світі мотивація є чи не найважливішим чинником, що забезпечує студенту тягу до знань та навчання. Не мотивований студент не має зацікавленості до отримання знань та учбового процесу взагалі. Значним аспектом вивчення мотивації є її взаємозв'язок з таким важливим для науки явищем як академічна саморегуляція. Дослідження академічної саморегуляції має особливе значення, вона сприяє максимальній самореалізації студентів в учбовій діяльності. Існують закономірності в мотиваційних і регулятивних компонентах психологічної системи навчальної діяльності у студентів.

Метою даного дослідження є визначення особливості мотиваційно-регулятивної сфери студентів-психологів та студентів інженерно-педагогічних спеціальностей, виявлення взаємозв'язку мотиваційної та регулятивної сфер в досліджуваних групах студентів.

Дослідження проводилося на базі Української інженерно-педагогічної академії. В дослідженні брали участь 110 студентів денної форми навчання першого та другого курсів віком від 17 до 23 років, з них 57 студентів-психологів (52 %) та 53 студентів інженерно-педагогічних спеціальностей (48 %).

Діагностику мотивації студентів було здійснено за допомогою двох відповідних діагностичних методик: опитувальник «Академічна саморегуляція» (Р. Райан, Д. Коннелл, адаптація М. Яцюка) [5], опитувальник «Шкала внутрішньої та зовнішньої мотиваційної орієнтації» (Т. Амабіле, адаптація Т. Гордєєвої та Є. Осіна) [1]. Діагностика стилів саморегуляції здійснювалась за допомогою опитувальника «Стиль саморегуляції студентів» (В. Моросанова, Р. Сатієв, 1994) [4].

У ході роботи були використані наступні методи математичної статистики: t-критерій Стюдента, критерій кутового перетворення (ϕ) Фішера, коефіцієнт лінійної кореляції (r) Пірсона. Математична обробка даних здійснювалась за допомогою пакета математико-статистичної програми Statistica 7.0.

У результаті дослідження було виявлено особливості, різницю між мотиваційно-регулятивною сферою студентів-психологів та студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Підтверджено наявність взаємозв'язку мотиваційної та регулятивної сфер в досліджуваних групах студентів. Аналіз отриманих даних дозволяє дійти таких висновків:

– студенти-психологи більш спрямовані на діяльність за власним інтересом, а в студентів інженерно-педагогічних спеціальностей діяльність регулюється нагородами та покараннями;

– студенти інженерно-педагогічних спеціальностей в процесі діяльності частіше орієнтуються на зовнішню мотиваційну спрямованість, ніж студенти-психологи;

– студенти інженерно-педагогічних спеціальностей розвиненіше та адекватніше оцінюють себе і результати своєї діяльності і поведінки при стійкості процесів постановки учбових та життєвих цілей, ніж студенти-психологи;

– при зростанні поведінки, що регулюється за власним вибором, та власного інтересу до діяльності, в студентів-психологів розвиваються навички визначення і побудови програми виконання навчальних дій, вміння виділити з них головне;

– при зростанні зовнішнього регулювання, правил та вимог, тобто наявності діяльності, що регулюється нагородами та покаранням, в студентів інженерно-педагогічних спеціальностей зменшуються конкретизування навчальної мети згідно з умовами навчання, вибір програми навчальних дій або тактики поведінки з викладачем та розвиненість і адекватність оцінки себе і результатів своєї діяльності і поведінки, також зменшуються індивідуальні можливості самостійно висувати навчальні цілі і програми навчальних дій.

Таким чином, в результаті дослідження можемо зробити висновок, що для студентів різних спеціальностей необхідно використовувати індивідуальний підхід до мотивування, що в подальшому впливає на навчальну діяльність в першу чергу, а вже в майбутньому на професійну складову майбутнього спеціаліста.

Список бібліографічних посилань

1. Гордеева Т. О., Осин Е. Н. Позитивное мышление как фактор учебных достижений. *Вопросы психологии*. 2010. № 1. С. 24–33.
2. Зайцева О.О. Взаємозв'язок метакогнітивної активності зі стилями саморегуляції студентів. *Теорія і практика сучасної психології*. 2018. № 5. С. 107–112.
3. Кузнецов М. А., Колчигіна А. В. Подолання хвилювання на іспиті: копінг-поведінка студентів під час перевірки знань. Харків : Діса Плюс, 2017. 206 с.
4. Моросанова В. И. Индивидуальный стиль саморегуляции: феномен, структура и функции в произвольной активности человека : учеб. пособие. М. : Наука, 1998. 192 с.
5. Яцюк М. В. Адаптація опитувальника академічної саморегуляції Р. М. Райана і Д. Р. Коннелла (Casual dimension scale IISQR-A). *Практична психологія та соціальна робота*. 2008. № 4. С. 45–47.

Одержано 11.03.2019

В результате исследования выявлено разницу между мотивационно-регулятивной сферой студентов-психологов и студентов инженерно-педагогических специальностей. Подтверждено наличие взаимосвязи мотивационной и регулятивной сфер в исследуемых группах студентов.

Ключевые слова: *мотивационно-регулятивная сфера, академическая саморегуляция, стили саморегуляции, внутренняя мотивационная ориентация, внешняя мотивационная ориентация.*

УДК 159.946.3-053.4

Ольга Миколаївна КОРНІЯКА,

доктор психологічних наук, старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник лабораторії вікової психофізіології
Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1471-9238>

ПРОВІДНІ ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОЗДІЙСНЕННЯ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Показано провідні чинники професійного самоздійснення викладача вищої школи. Встановлено, що найбільш вираженим чинником досягнення цим фахівцем високого рівня професійного самоздійснення (загального, внутрішньо професійного і зовнішньо професійного) виступає показник «креативність у сфері ділового спілкування». На підставі результатів регресійного аналізу окреслено основні напрямки та завдання психологічного забезпечення процесу професійного самоздійснення цього фахівця.

Ключові слова: *професійне самоздійснення, регресійний аналіз, чинники самоздійснення, професійна діяльність, професіоналізація, фахівці науково-педагогічного профілю.*

Сучасний викладач як яскравий представник соціономічних професій і одна з ключових постатей у фаховій підготовці майбутніх професіоналів є особливо чутливим до суспільних змін, він раніше від інших здатний збагнути результати нинішніх нововведень у сфері освіти. А постійна потреба в особистісному та професійному зростанні й у самоздійсненні як процесові і результату досягнення життєвих цілей забезпечує успішність його життєдіяльності.

У зв'язку з цим важливою є професійна допомога суб'єктів освіти і науки у набутті майбутніми професіоналами досвіду практичної діяльності в сучасному суспільстві, виробленні у цих членів соціуму соціально значущих і професійно важливих якостей. Психологічний